

LBRIS

We know
books

Gianni Rodari s-a născut la Omegna (Novara, Italia) în 1920. După o scurtă experiență didactică, devine ziarist și începe, aproape din întâmplare, să scrie pentru copii. Cărțile sale au avut parte de nenumărate traduceri și au fost distinse cu numeroase premii, între care prestigiosul Premiu Andersen (1970), „Nobel“ al literaturii pentru copii.

Gianni Rodari e prețuit astăzi de tot mai mulți cititori, mari și mici, pentru comunicativitatea sa, pentru umorul său absurd și irezistibil.

Între operele sale cele mai semnificative se numără: *Le avventure di Cipollino* (Aventurile lui Cipollino), *Gelsomino nel paese dei bugiardi* (Gelsomino în țara mincinoșilor), *Filastrocche in cielo e in terra* (Cântecile în cer și pe pământ), *Favole al telefono* (Povești la telefon), *Il Pianeta degli alberi di Natale* (Planeta pomilor de Crăciun), *Il libro degli errori* (Cartea greșelilor), *La torta in cielo* (Tortul din cer), *C'era due volte il barone Lamberto* (A fost de două ori baronul Lamberto), *Il gioco dei quattro cantoni* (Măgarul la mijloc).

Ilustratoare și autoare de cărți pentru copii, *Valeria Petrone* astudiat arte plastice la Milano, apoi la Londra, iar autorii și ilustratorii ei preferați sunt Gianni Rodari, Roald Dahl, Tony Ross și David McKee. A publicat peste 40 de titluri în Italia, Statele Unite, Franța, Marea Britanie și Japonia și a colaborat cu reviste și ziare din toată lumea, printre care *The Guardian*, *The Los Angeles Times*, *The New York Times*, *IO Donna*. În anul 2008, revista 3×3 i-a acordat Medalia de Aur pentru cartea *Il Pittore*, de Gianni Rodari.

GIANNI RODARI } desene de
Valeria Petrone

Gelsomino în țara mincinoșilor

Traducere din italiană
de Vlad Russo

arthur

Giovannino Pierdevară

Giovannino Pierdevară
 a pierdut trenul de seară,
 a pierdut și glasul, pofta de mâncare,
 a pierdut și cheful mare de plimbare,
 a pierdut și rândul, a pierdut din școală,
 a pierdut și mintea (care era goală),
 a pierdut și șaua, și-o apărătoare,
 a pierdut și cheia de la încuietoare,
 a pierdut și frunza, a pierdut și via,
 totul e pierdut, dar nu bucuria.

Cuprins

Gelsomino răspunde la apel, bagă un gol și se descurcă frumușel	7
Vecinilor să nu le dai de știre că glasul tău coace pere-n neștire	13
Cu Gelsomino asistați apoi la nașterea unui pisoii	19
Pe scurt și cam pe dinafară despre a mincinoșilor țară	29
Șchiopino află din pură întâmplare că Giacomone peruci o sută are	37
După un discurs nepotrivit, Șchiopino se lasă priponit	44
Unde Șchiopino, fără ezitare, învață cotoii să miaune tare	51
Bananito, pictor nu prea vestit, lasă penelul și-nșfacă un cuțit	63
Gelsomino cântă la subsol cu ruinatul maestru Domisol	68
Gelsomino susține un recital cu Domisol, maestru nu tocmai domol	74
Când pictorul a-și face meseria poate, lucrurile frumoase devin adevărate	82

Unde Șchiopino citește ziarul și la ultima pagină îl cuprinde amarul	94
În țara minciunilor adevărul e boala nebunilor	99
Unde veți auzi cum a dat roade povestea lui Pilade-care-nu-șade	110
Bananito ajunge la-nchisoare și cu creionu-și face de mâncare	125
Bananito, ministru pus de rege, cade-n dizgrație, se-nțelege	133
Aici, la sfârșit, Șchiopino își află un rost și redevine desenul care a fost	141
Ne luăm adio, așa cum se cade, de la Pilade-care-nu-șade	151
Gelsomino cântă pe bune în fundal; urmează o fugă și-un mare scandal	158
Gelsomino, cu melodii necazone, îl pune pe fugă și pe Giacomone	168
Ca totul să se-ncheie cu un regal, Gelsomino face să iasă meci egal	178

Cântecele lui Gelsomino

Minciunile	185
Oare câți pești se află-n mare?	186
Cina și prânzul	187
Numele	188
Ala-bala-portocala	189
Povestea unui măgar	190

Ziarul pisicilor	191
Curcubeul	193
Glumă	194
Părul alb	195
Pâinea	196
Proverbele lui Gelsomino	197
Buzunarele lui Gelsomino	198
Povestea rechinului-ciocan	199
Cântecel englezesc	200
Alt cântecel englezesc	201
Al treilea cântecel englezesc	202
Cântecel de Crăciun	203
Joaca de-a „dacă“	205
Giovannino Pierdevară	206

Gelsomino răspunde la apel, bagă un gol și se descurcă frumușel

Aceasta e povestea lui Gelsomino, așa cum mi-a istorisit-o chiar el, iar eu ascultând-o pe toată am surzit aproape de tot, deși mi-am înfundat în urechi o jumătate de kilogram de vată. Fiindcă, într-adevăr, glasul lui e atât de strident, încât chiar când vorbește în șoaptă – vorba vine! – îl pot auzi până și pasagerii avioanelor cu reacție la zece mii de metri altitudine deasupra nivelului mării și al capului lui Gelsomino.

Astăzi, a devenit un tenor renumit de la un capăt la altul al globului și poartă un nume de artist răsunător și cam pompos, pe care nu merită să-l amintesc aici, fiindcă l-ați citit probabil de o sută de ori în ziar. Gelsomino e numele lui de copil, și cu numele ăsta o să apară în povestea noastră.

Așadar, a fost odată un băiețel obișnuit, ba chiar poate ceva mai mititel decât ceilalți, dar care de la primele țipete s-a dovedit a avea un glas nemaipomenit.

Când s-a născut, oamenii din satul lui s-au trezit în toiul nopții, crezând că se auzeau sirenele de la fabrici

care-i chemau la lucru: dar era doar Gelsomino care plângea ca să-și încerce vocea, așa cum fac toți copiii abia născuți. Din fericire, învătă repede să doarmă de seara până dimineața, cum fac toți oamenii de treabă, afară de ziarști și de paznicii de noapte. Primul țipăt îl trăgea la ora șapte fix: exact ora la care oamenii doreau să fie treziți ca să meargă la lucru. Așa că sirenele au devenit inutile și au și fost lăsate să ruginească.

Când a împlinit șase ani, Gelsomino s-a dus la școală. Învățătorul făcu apelul și, ajungând la litera *g*, spuse:

— Gelsomino.

— Prezent! răspunse plin de entuziasm noul elev.

Se auzi o explozie, mii de cioburi căzură pe jos: tabla se făcuse țândări.

— Cine a aruncat cu piatra în tablă? întrebă învățătorul, întinzând mâna spre nuielușă.

Niciun răspuns.

— Mai fac o dată apelul, spuse învățătorul.

Și, într-adevăr, reîncepu de la litera *a*, și la fiecare nume întreba:

— Tu ai aruncat cu piatra?

— Nu eu. Nu eu, răspundeau copiii speriați.

Când ajunse la litera *g*, Gelsomino se ridică și el în picioare și răspunse sincer:

— Nu eu, domnule...

Dar n-apucă să rostească „învățător“, că geamurile de la fereastră avură aceeași soartă ca și tabla. De data asta învățătorul fusese cu ochii în patru și era sigur că niciunul din cei patruzeci de elevi nu folosise praștia.

— O fi fost cineva de afară, trase el concluzia, unul din ștregarii care în loc să vină la școală aleargă după cuiburi de păsărele. Dar las' că-l prind eu, îl iau de urechi și-l dau pe mâna poliției.

În dimineața aceea, asta a fost tot. În dimineața următoare, învățătorul făcu din nou apelul și ajunse la numele lui Gelsomino.

— Prezent! răspunse eroul nostru, privind în jur foarte mândru că se află la școală.

Trosc! îi răspunse fereastră. Geamurile, înlocuite de îngrijitorul școlii cu o jumătate de oră înainte, căzuseră țândări în curte.

— Ciudat, spuse învățătorul, catastrofele au loc întotdeauna când ajung la numele tău. Am înțeles, băiete: ai un glas prea strident, un glas care produce în aer un val ca un ciclon. Dacă nu vrem să se

dărâme școala și tot satul, va trebui ca de azi înainte să vorbești în șoaptă. Ai înțeles?

Gelsomino, îmbujorat de rușine și încurcat nevoie mare, încercă să protesteze:

— Dar, domnule învățător, eu n-am făcut nimic!

Trosc! îi răspunse tabla cea nouă, pe care îngrijitorul o luase din magazie chiar în dimineața aceea.

— Uite dovada, conchise învățătorul. Și, văzând că pe fiecare obraz al sărmanului Gelsomino lunea câte două lacrimi enorme, coborî de la catedră, se apropie de băiat și-l mângâie părintește pe creștet:

— Ascultă-mă, fiule: cu un glas ca al tău, te așteaptă mari neplăceri sau un viitor strălucit. Până una-alta, ar fi bine să-l folosești cât mai puțin. De altfel, tăcerea e de aur.

Din ziua aceea, Gelsomino trecu prin chinurile iadului: la școală, ca să nu mai provoace alte incidente, își îndesa o batistă în gură, dar chiar și așa glasul lui răsuna atât de tare, că toți colegii trebuiau să-și astupe urechile. Învățătorul îi puna cât mai puține întrebări. De altfel, Gelsomino era un elev model, iar învățătorul era incredințat că știe să răspundă la toate. Acasă, după prima pățanie (povestind la masă ce se întâmplase la școală, făcuse țândări douăsprezece pahare), i se interzise cu desăvârșire să mai deschidă gura.

Ca să se răcorească, trebuia să iasă afară și să se ducă hăt, departe de sat: în pădure, la malul lacului,

pe câmp. Când se incredința că e singur și destul de departe de geamurile consătenilor, se lungea pe pământ, cu gura în jos, și se punea pe cântat. După câteva minute, solul dădea în clocot: cârțițe, omizi, furnici, toate animalele care trăiesc pe sub pământ fugeau care-ncotro pe kilometri jur-împrejur, crezând că vine un cutremur.

O singură dată uită Gelsomino de prudența obișnuită. Era într-o duminică, iar pe terenul de sport se juca un important meci de fotbal. Gelsomino nu era mare amator, dar încetul cu încetul meciul îl înfierbântă. La un moment dat, echipa din sat, susținută de strigătele înfocate ale suporterilor, trecu la atac. (Eu nu prea știu ce înseamnă „a trece la atac“, fiindcă habar n-am de fotbal: sunt lucruri pe care Gelsomino mi le-a povestit exact cu aceste vorbe, dar voi, dacă citiți gazetele sportive, veți înțelege.)

— Dă-i înainte! Înainte! strigau deci suporterii.

— Înainte! strigă și Gelsomino din toate puterile.

Exact în clipa aceea, extrema stângă dădu o pasă către centrul înaintaș: dar, la jumătatea traiectoriei, văzură toți cum mingea, împinsă de o forță nevăzută, deviază și intră în plasa porții adverse, trecând printre picioarele portarului.

— Gol! strigă mulțimea.

— Ce șut! comentă cineva. Ați văzut ce efect a luat? Calculat la milimetru. Are ăsta un picior de aur!

Gelsomino, liniștindu-se, pricepu însă că o făcuse boacăna. „Nu-ncape îndoială că golul l-am dat eu, se gândi el, cu puterea glasului meu. Trebuie să tac din gură, altfel ce se va alege de meciul ăsta? Ba chiar... ba chiar trebuie să dau un gol și pentru ceilalți, ca să se restabilească egalitatea.“

Și, într-adevăr, după pauză se ivi prilejul. Când fotbalistii din echipa adversă erau în atac, Gelsomino trase un țipăt care băgă mingea în poarta consătenilor săi. I se rupea inima, se înțelege. Chiar și după atâția ani, povestindu-mi întâmplarea, Gelsomino a adăugat:

— Mai bine mi-aș fi tăiat un deget decât să bag golul ăla, dar trebuia s-o fac.

— Altul în locul tău ar fi făcut totul ca să învingă echipa la care ține.

Altul da, dar nu și Gelsomino: el era drept și cinstit ca apa limpede de izvor. Și așa a crescut până ce a devenit un tânăr, nu foarte înalt, la drept vorbind, ba chiar mai degrabă scund decât înalt, mai degrabă slab decât gras, un tip făcut parcă să poarte acel nume, un omuleț care s-ar fi cocoșat de tot sub povara unui nume mai greu. Nu mai era elev de o bună bucată de vreme, acum era un țăran în toată puterea cuvântului, și așa ar fi rămas și n-ar fi fost de istorisit nicio poveste mai deosebită despre el, dacă n-ar fi avut pățania pe care o veți afla imediat.

Vecinilor să nu le dai de știre că glasul tău coace pere-n neștire

Într-o dimineață, Gelsomino se duse pe câmp și văzu că perele sunt coapte. Perele procedează în felul următor: fără să zică nici păs, lucrează de zor și, într-o dimineață, când te duci să le vezi, constăți că sunt deja coapte și că a venit vremea să le culegi.

„Ce păcat că nu mi-am adus scara, își zise Gelsomino. Merg acasă s-o iau și aduc și prăjina ca să scutur crengile aflate mai sus.“

Dar tocmai atunci îi veni o idee, un fel de toană.

„Dacă aș încerca cu glasul?“ se întrebă.

Și mai în glumă, mai în serios, se așează sub pom și trase un țipăt:

— Jos!

Pam, patapam, patapampam, îi răspunseră perele, căzându-i jur-împrejur cu sutele.

Gelsomino trecu la alt pom și procedă la fel. De câte ori striga „jos!“, perele se desprindeau de crengi, de parcă n-ar fi stat acolo decât ca să-i aștepte porunca, și cădeau pe pământ. Gelsomino se înveseli.

„Am scutit un efort, se gândi el. Păcat că nu m-am gândit mai dinainte să-mi folosesc glasul în locul scării și al prăjinii.“

În timp ce dădea ocol livezii, îl văzu un țăran care săpa în ogorul de alături: se frecă la ochi, se pișcă de nas, se întoarse să mai privească o dată și, încredințându-se că nu visează, dădu fuga să-și cheme nevasta.

— Uită-te și tu, îi zise el tremurând. Nu încape vorbă că Gelsomino e un vrăjitor.

Femeia se uită și căzu în genunchi exclamând:

— E un sfânt!

— Îți spun eu că-i vrăjitor!

— Iar eu îți spun că e un sfânt!

Până în ziua respectivă, cei doi soți se înțeleseseră destul de bine; dar în clipa aceea puseră mâna el pe sapă și ea pe lopată și erau cât pe ce să-și apere părerile cu armele, când țăranul propuse:

— Hai să chemăm vecinii. Să vadă și ei, să ascultăm și părerea lor.

Idea de a da fuga să cheme oamenii și de a avea motiv să mai bârfească un pic o convinse pe femeie să-și lase jos lopata. Până seara tot satul știa ce se întâmplase, iar lumea se împărțise în două tabere: una susținea că Gelsomino e un sfânt, cealaltă că Gelsomino e un vrăjitor. Disputa se umflă ca valurile mării când prinde să sufle vântul din nord. Izbucniră și certuri, fură și câțiva răniți, ușor din

fericire: unul, de pildă, se fripsese cu pipa fiindcă, în focul discuțiilor, și-o băgase în gură cu vatra. Polițiștii nu știau pe cine să înhațe mai întâi, și de fapt n-au înhățat pe nimeni: treceau doar de la un grup la altul, îndemnând ambele tabere la calm. Cei mai înfocați se îndreptară către ogorul lui Gelsomino: unii ca să se-aleagă cu o amintire, fiindcă era pământ binecuvântat, alții ca să-l distrugă, fiindcă era vrăjtit. Văzând toată lumea aceea fugind, Gelsomino se gândi că izbucnise vreun incendiu pe undeva și apucă o găleată ca să dea o mână de ajutor la stingerea focului. Dar lumea se opri în fața porții lui, iar Gelsomino auzi că vorbeau despre el.

— Uite-l, uite-l.

— E un sfânt.

— Ce sfânt? E un vrăjitor. Priviți, are și găleată ca să facă vrăji.

— Să ne ținem departe, vă implor. Dacă aruncă după noi cu chestia aia, s-a zis cu noi.

— Ce chestie?

— Cum, nu vedeți? E smoală venită direct din iad: unde te-atinge, trece dintr-o parte în alta, și niciun doctor nu poate astupa gaura.

— E un sfânt, e un sfânt.

— Am văzut noi ce-ți poate pielea, Gelsomino: poruncești fructelor să se coacă și ele se coc, le poruncești să cadă din pom și cad.

— Ați înnebunit cu toții? întrebă Gelsomino. Totul e din cauza glasului meu. Împinge aerul de parcă ar fi un ciclon.

— Bineînțeles, știm, strigă o femeie, glasul tău face minuni.

— Pe naiba minuni, sunt vrăjitorii.

Gelsomino dădu supărat cu găleata de pământ, intră în casă și trase zăvorul.

„S-a zis cu liniștea mea, se gândi el. N-o să mai pot face un pas fără ca lumea să alerge în urma mea. Seara, până la culcare, n-o să vorbească decât de mine și o să sperie copiii povestindu-le că sunt un vrăjitor. Mai bine plec. De altfel, ce mai caut eu în satul ăsta? Părinții mi-au murit, cei mai buni prieteni au căzut în război. Plec în lume și încerc să fac avere cu glasul meu. Atâta lume e plătită ca să cânte, ceea ce e ciudat, fiindcă nimeni n-ar trebui să fie plătit pentru un lucru care face plăcere cum e cântatul, dar asta e. Poate că reușesc și eu să devin cântăreț.”

Și luând această hotărâre, își vârî puținele lucruri într-un rucsac și ieși pe uliță. Mulțimea îi făcu loc, murmurând. Gelsomino nu se uită la nimeni. Privea drept înainte și nu rostea o vorbă. Dar când se îndepărtă îndeajuns, se întoarse să-și privească pentru ultima dată casa.

Lumea era încă acolo și-l arăta cu degetul de parcă ar fi fost o fantomă.